



КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Физкультура жана Спорт Жогорку Мектеби факультети
Дене тарбия жана спорт мугалими бөлүмү
Курстун программасы

www.manas.edu.kg

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ЕКТС
BSÖ-222	ТОГУЗ КОРГООЛ	TOGUZ KORGOOL	4	1 + 2	2	3

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Тандоо
Координатор	Аким Нурсейитов
Курстун мугалими	Аким Нурсейитов
Курстун тили	Кыргызча
Жардамчылар	*
Аудитория	A-17
Курстун максаты	Болочок дене тарбия мугалимдерин жана спорт тренерлерин тогуз коргоол оюну менен тааныштыруу, оюндун ыкмаларын, амалдарын үйрөтүү, мелдештер жөнүндө керектүү маалыматтарды берүү. Оюндун эрежелери менен бирге оюндун жүрүшү, мелдештерде кеңири колдонулуучу негизги оюн башталыштары берилген. Ошондой эле “ат жетээр” үйлөрдү эсептөөнүн жолдору, жасап жемей ыкмалары жана “туздун” өзгөчөлүктөрү көрсөтүлгөн.

Колдонулуучу адабияттар

	Колдонулуучу адабияттар	Адабияттын түрү
1	1. Абдуллаев М., Кийзбаев М., Акматов Ч. Улуттук оюндар. Усулдук окуу китеби. – Б.: 2011, 147-299 б.	Китеп
2	2. Нурсейитов А.Ж. Тогуз коргоол оюнунда «Ат жетээр» үйдү эсептөөнүн ыкмалары. Материалы Международной научной конференции «Национальные виды спорта и духовно-нравственное воспитание спортсменов: проблемы и перспективы развития» Октябрь 2011. Дене мадания	Китеп
3	3. Акшораев А., Тогуз кумалак даналыгы. Тараз, 2000. -С.226.	Китеп
4	4. А. Акшораев “Молодость древней игры тогуз кумалак” Тараз, 2000 г.	Китеп
5	5. Кодекс тогуз коргоола Кыргызской Республики. Б., 2003. -С.21.	Китеп
6	6.Кийзбаев М.С., Нурсейитов А.Ж. Предсоревновательная подготовка в тогуз коргооле. Бишкек, 2007, с. 44	Китеп
7	7. Кийзбаев М.С., Султангазиева Ж.С. Тогуз коргоол оюнун үйрөтүүнүн алгачкы сабактары. Б., 2007 - 38 с.	Китеп
8	8. Орозобаков Т., Чылымов А. Тогуз коргоол. Ф.: Кыргызстан, 1990. -С.104.	Китеп
9	9. Эркебуланова С., КийзбаевМ., ЭшаевУ., СайаковС., ТурусбековИ.. Тогуз коргоол. Рабочая программа для студентов. /Кырг.гос. ун-т строительства, трансп.и архит. Им. Н.Исанова. Рабоч. программа Б.: 2009 г. с.30.	Китеп
10	10. Нурсейитов А.Ж., Кийзбаев М.С. Тогз коргоол сабактары Бишкек, 2016	Китеп

Жетишилчү жыйынтыктар

1	Оюндун жүрүштөрүн, акыркы ат жетээр үйлөрдү туура эсептөө жолдорун, жүрүштөрдү эсептөө жолдорун, оюндун аягын тура ойноону.
2	Туз алуу, тузду пайдалануу, тузга каршы ойноо; Жасап жемей ыкмасын; Арта салма туз алуу; Атсыроо абалдарын түзүү; Байлоо жана байлоодон чыгуу; «Бай үй» менен ойноо; Тогуз коргоол тактасы тууралуу маалыматтарды; Мелдештерде жеңүүчүнү аныктоо.
3	Жүрүштөрдү жасоо; Машыгуу учурунда оюнчулардын денесиин абалын көзөмөлдөө; Оюндун амал-ыкмаларын өздөштүрүү жана мындан ары өнүктүрүү үчүн мелдештерде ойнолгон оюндарды талдоо ыкмаларына ээ болууга тийиш.

Курстун планы

Апта	Темасы
1. Апта	Т: Тогуз коргоол оюнуна киришүү, тарыхы, тактасы П: Негизги эрежелери, оюнду баштоо, жүрүш жасоо, коргоол утуу, туз алуу эрежеси.
2. Апта	Т: Оюнду жазуу жана саат менен ойноо П: Түйүндүү сандар менен акыркы коргоол жете турган үйдү эсептөө, Так, жуп, ачык, жабык үйлөрдү аныктоо.
3. Апта	Т: Ат жетээр үйлөрдү эсептөө ыкмалары - А.Чылмовдун, А.Акшораевдин ыкмалары менен таанышуу. П: Жүрүштөрдү кыскартпоо амалдары. “Эки тишти” Классикалык туз алмашуу (5x6).
4. Апта	Т Жүрүштөрдүн санын эсептөө жолдору. П: Оюн учурунда жүрүштөрдүн санын эсептөө. “Эки тишти” Классикалык туз алмашуу (2x8).
5. Апта	Т: Атсыроо абалдарынын түзүлүшү П: Атсыроо абалдарын түзүү. Эски кыргыз коргонуусу.
6. Апта	Т: Жасап жемей ыкмалары П: Жасап жемей ыкмаларын колдонуу. «Эки тишти» бузуп ойноо башталышы (76 98) .
7. Апта	Т: Байлоо жана байлоодон чыгуу П: Байлоо абалдарын түзүү. «Эки тишти» бузуп ойноо башталышы (76 98) «Жалган» дебюту.
8. Апта	I виза.
9. Апта	Т: Тузду пайдалануу жана ага каршы ойноо П: Туз куйрук, бел жана оозку үйлөрдө болгон учурда тузду пайдалануу. “Ат өтпөс” башталышы.
10. Апта	Т: Тузга каршы ойноо. П: Туз “бел” жана “ооз” тараптагы үйлөрдө (5-6-7-8-) болгон учурда ага каршы ойноо. “Көк моюн” башталышы.
11. Апта	Т: Оюндун башталышы (дебют). П: Эң популярдуу дебюттар. “Эки тиштени бузуп ойноо” 1-6-үйлөрдөн туз алмашып ойноо (76-98,...-82, 91x), “Ак колтук” башталышы. (65-65; 65-98)
12. Апта	Т: Оюндун орто чени (миттельшпиль). П: Байларды туура таратууну үйрөнүү, коргоолдорду ыңгайлуу позицияга жайгаштыруу. “Далы” үйдөн башталыштар.
13. Апта	Т: Оюндун аягы (эндшпиль). П: Казандагы коргоолдорду саноо, жүрүштөрдүн санын эсептөө, куйрук кесүү ж.б. ыкмаларды өздөштүрүү. “Текилдек” үйдөн башталыш (32-98).
14. Апта	Т: Оюндун стратегиясы жана амалдары (тактикасы). П: Кош чабуул, байлоо, коргоолдорду жана тузду курмандыкка берип ойноо, ж.б. ыкмаларды колдонуу. “Бел” үйдөн башталыштары.
15. Апта	Т: Ойнолгон партияларга талдоо жүргүзүү. П: жеке ойнолгон партияларды жана чебер оюнчулардын партияларын талдоо
16. Апта	Т: Ар бир өтүлгөн темалар боюнча этюддарды түзүү. П: Атайын даярдалган этюддарды чечүү.
17. Апта	Жеке өз алдынча даяданып өздөштүрүүгө карата кошумча материалдар: • Кошумча машыгуу сабактарына жана мелдештерге катышуу; • Оюндарды жазуу жана аны талдап кароо; • Туздар бар жана туздар жок учурда жүрүш сандарын так эсептөө; • Эң популярдуу кездешүүчү оюн башталыштарын (дебюттар) системалуу кайталап кароо, жаттоо; • “Бай” топтоп туз алууну өздөштүрүү • Оюндун аягында туздарды туура пайдаланып жана каршылаштын тузуна каршы ойнор билүү • Комбинациялык жол менен “жасап жемейге” карата этюддарды чыгара билүү

Баалоо

Баалоо каражаты	Саны (даана)	Үлүшү (%)	Жалпы үлүшү
Арасынак	1	40	40
Финал сынагы	1	60	60